

Repetisjon. Leksjon 10

10.1

Betydningen 'retningsbestemt bevegelse' kan kombineres med betydningen 'noen eller noe gjør noe ved noen eller noe så den passive parts kvalitet, kvalitet, posisjon eller plassering endres'. Altså slik: NF V NF *kaus retning*.

På det morfosyntaktiske planet føyer slike setninger Sakk (substantiv i akkusativ) til det vanlige mønsteret for setninger som uttrykker retningsbestemt bevegelse. En rekke verb kan inngå i slike setninger (se sist i 10.1).

10.2

Kjente setningstyper kan 'berikes' med betydningen 'retningsbestemt bevegelse'. Denne ekstra betydningen uttrykkes med preposisjonsforbindelser. Noen ganger får de velkjente preposisjoner en litt annen betydning.

Blant annet i slike setninger forekommer bøyde former av pronomenene *kdo* og *co*. De bøyes som det fremgår av skjemaet s. 111. Bemerk at bøyningen av *kdo* likner på MA-bøyningen av *ten*, og at bøyningen av *co* likner på N- bøyningen av *ten*.

10.3

Homonymi (lik form, ulik betydning) og *synonymi* (ulik form, liknende betydning) er viktige språklige fenomener. I forhold til 'retningsbestemt bevegelse' kommer de til uttrykk i

- 1) noen verb kan inngå både i setninger med betydningen 'retningsbestemt bevegelse' og i andre setningstyper.
- 2) betydningen 'retningsbestemt bevegelse' kan uttrykkes av ulike setningstyper (og altså ikke bare av setninger med preposisjonsforbindelse/adverbium). F.eks. kan 'retningsbestemt bevegelse' uttrykkes av setninger med Sakk.

10.4

Som kjent finnes det en liten gruppe verb som betegner simple bevegelser. De har to partnere: én som betegner retningsbestemt bevegelse, og én som betegner andre former for bevegelse. **Begge er imperfektive!**

Se en komplet liste over bevegelsesverbene under "Semantisk struktur" i Leksjon 10.4. Bemerk de uregelmessige bøyningene av *jít*, *jet* og *hnát*.

Bevegelsesverbene tilføyer betydningen 'spesifisert retning' når de forsynes med prefikser. Det er en oversikt over mulige prefikser i "Morfemstruktur: verbalpræfikser som udtrykker retninger".

Når den retningsbestemte partneren får prefiks blir den et perfektivt verb!

Når den ikke-retningsbestemte partneren får prefiks, forandres dens stamme.